

Kronika nr 17

*Nauka jest jak niezmierne morze...
Im więcej jej pijesz tym bardziej jesteś spragniony.*
Stefan Żeromski

Dnia 01 marca 2014 roku funkcję kierownika Kliniki Okulistyki i Rehabilitacji Wzrokowej oraz II Katedry Chorób Oczu Uniwersytetu Medycznego w Łodzi objął dr hab. n. med. prof. nadzwyczajny Piotr Jurowski.

Profesor Piotr Jurowski jest absolwentem Wojskowej Akademii Medycznej, naukę w niej ukończył w 1990 roku. Od zakończenia studiów jest związany z macierzystą jednostką, jeszcze na stażu podyplomowym pracował jako asystent Zakładu Fizjologii i Biochemii Akademii Medycznej w Łodzi. W 1992 roku rozpoczął pracę w Klinice Okulistyki WAM, a następnie w 2002 roku – po połączeniu WAM z Akademią Medyczną – w Klinice Okulistyki i Rehabilitacji Wzrokowej Uniwersytetu Medycznego w Łodzi. Praca w klinice pozwoliła udoskonalić umiejętności chirurgiczne zarówno w zakresie przedniego, jak i tylnego odcinka oka oraz umożliwiła prowadzenie badań naukowych. Początkowe zainteresowania profesora były związane z chirurgią zaćmy, w tym z operacjami wieloproceduralnymi. Ostatecznie zaowocowały pracą doktorską poświęconą ocenie stężenia tlenu azotu w cieczy wodnistej po usunięciu soczewki i wszczęciu sztucznej soczewki z PMMA i związanych akrylowych w badaniach doświadczalnych u królika. Wynikiem prowadzonych dalej badań nad tą problematyką była przyjęta przez Radę Wydziału w 2007 roku rozprawa habilitacyjna poświęcona ocenie czynników stabilizujących fizjologiczne bariery wewnątrzgałkowe przed urazem termicznym podczas pracy fakoemulsyfikatora w badaniach doświadczalnych. Od 2002 roku profesor Jurowski prowadzi zespół zajmujący się przeszczepami rogówki. Jest autorem 97 publikacji – krajowych i zagranicznych. Jest też autorem rozdziałów w publikacjach książkowych, w tym: monografii poświęconej diabetologii, *Wielkiej Interny*, *Kompendium Diabetologicznego* oraz *Klinicznej Farmakologii Okulistycznej*. Prowadzi badania dotyczące oceny zastosowania analogu somatostatyny (Octreotydu) w leczeniu niektórych chorób siatkówki, naczyńówki i nerwu wzrokowego. W 2010 roku został mianowany na stanowisko profesora nadzwyczajnego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi. Jest wykładowcą kursów podyplomowych Europejskiego Towarzystwa Badań nad Cukrzycą i kursu atestacyjnego PTO. Od dwóch kadencji jest członkiem Zarządu Głównego PTO. W latach 2011–2014 pełnił funkcję przewodniczącego sekcji Chirurgii Zaćmy i Chirurgii Refrakcyjnej PTO.

Dnia 1 października 2014 roku kierownikiem Katedry i Kliniki Okulistyki II Wydziału Lekarskiego Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego został prof. Jacek P. Szaflik.

Dnia 1 października 2014 profesor Ewa Mrukwa-Kominek objęła funkcję kierownika Kliniki Okulistyki i Katedry Okulistyki Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach.

Nowo mianowanym kierownikom klinik składam serdeczne gratulacje. Przesłaniem dla Państwa niech będą słowa wiersza Mieczysława Olszowskiego:

*Dawałem kiedyś duszom młodym,
których władanie mi powierzono,
wszystko, co mnie samemu było
w życiu ostoją i obroną...*

Pani profesor Wandzie Romaniuk oraz Panom profesorom Jerzemu Szaflikowi i Romanowi Gosiovi życzę dużo zdrowia i wielu pogodnych lat życia.

Jesteśmy wdzięczni za to, że uczyli nas Państwo miłości do okulistyki, wytrwałości w codziennej pracy klinicznej i poszukiwaniu nowych rozwiązań naukowych.

Dnia 15 października 2014 roku odbyło się kolokwium habilitacyjne dr n. med. Anny Kamińskiej z Katedry i Kliniki Okulistyki II Wydziału Lekarskiego z Oddziałem Nauczania w Języku Angielskim i Oddziałem Fizjoterapii. Rozprawa habilitacyjna nosiła tytuł *Znaczenie zmienności genów układu antyoksydacyjnego dla występowania stożka rogówki i dystrofii śródbłonna rogówki Fuchsa*. Recenzentami byli profesore Wandza Romaniuk, Roman Goś i Krzysztof Szyfter.

Na podstawie przeprowadzonych badań habilitantka wykażała, że zmienność genetyczna składników obrony antyoksydacyjnej komórki może mieć znaczenie dla występowania stożka rogówki (KC) i dystrofii Fuchsa (FECD) oraz może modulować wpływ niektórych czynników ryzyka dystrofii Fuchsa. Ten ogólny wniosek jest poparty wynikami wskazującymi, że genotypy polimorfizmów niektórych genów obrony antyoksydacyjnej mogą być niezależnymi wyznacznikami („markerami” genetycznymi) w tych chorobach. Dotyczy to: genotypu G/G polimorfizmu c.-844G>A (rs769214) genu *CAT* związanego z podwyższoną częstością występowania KC, genotypu C/C i allelu C polimor-

fizmu c.599C>T (p.Pro200Leu, rs1050450) genu *GPX1* związanego z podwyższoną częstością występowania FECD i genotypu C/T i allelu T polimorfizmu c.599C>T (p.Pro200Leu, rs1050450) genu *GPX1* związanego z obniżoną częstością występowania FECD. Ponadto szereg kombinacji dwugenowych wszystkich polimorfizmów badanych w pracy może mieć związek z występowaniem KC i FECD. Oprócz tego genotypy licznie badanych w pracy polimorfizmów mogą modulować wpływ potencjalnych czynników ryzyka FECD.

W dniu 26 czerwca 2014 roku podczas posiedzenia Rady I Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Medycznego w Lublinie odbyło się kolokwium habilitacyjne dr n. med. Katarzyny Nowomiejskiej z Kliniki Okulistyki Ogólnej Katedry Okulistyki UM w Lublinie. Rozprawę habilitacyjną pt. *Zastosowanie nowoczesnych metod oceny funkcji widzenia u chorych z uszkodzeniami drogi wzrokowej* stanowił cykl 7 publikacji w języku angielskim o łącznym Impact Factor IF = 14,336.

Recenzentami pracy byli profesorowie: Wanda Romaniuk, Damian Czepita, Konrad Rejda oraz Jarosław Stawek.

Tematycznie dorobek rozprawy habilitacyjnej był związany z zastosowaniem półautomatycznej perymetrii kinetycznej (PPK) u chorych z zaawansowanymi ubytkami w polu widzenia spowodowanymi przez choroby siatkówki (zwyrodnienie barwnikowe siatkówki), tarczy nerwu wzrokowego (neuropatia jaskrowa, druzi tarczy nerwu wzrokowego i hamartoma tarczy nerwu wzrokowego) oraz uszkodzenia drogi wzrokowej za skrzyżowaniem wzrokowym (niedowidzenie połowicze spowodowane przez udar, uraz lub guz). Dodatkowo analizie poddano zastosowanie tablic M-charts do ilościowego pomiaru metamorfopsji u chorych na zwyrodnienie plamki związane z wiekiem.

W pracy przeanalizowano różne aspekty badania PPK będące unikalnymi dla tego badania, takie jak pomiar indywidualnego czasu reakcji pacjenta, pomiar pola powierzchni izopter, zmienność położenia izopter oraz efekt zmęczenia pacjenta podczas powtarzanych badań. Wyniki porównano także z wynikami standardowego badania perymetrii statycznej.

Habilitantka w rzetelny sposób udowodniła i uargumentowała wartość kliniczną PPK oraz tablic M-charts, dowiodła ponadto, że te nowe metody diagnostyczne są często stosowane w przypadku wielu schorzeń neurookulistycznych. Metody stosowane dotychczas cechowały się dużą dozą subiektywizmu i małą powtarzalnością.

Dr n. med. Iwona Obuchowska z Kliniki Okulistyki UM w Białymstoku otrzymała tytuł dr. habilitowanego na podstawie rozprawy habilitacyjnej pt. *Zaburzenia drogi wzrokowej w chorobach ośrodkowego układu nerwowego*. Recenzentami byli profesorowie: Alina Bakunowicz-Łazarczyk, Bożena Romanowska-Dixon i Wojciech Lubiński.

Przedmiotem pracy habilitacyjnej była kompleksowa ocena okulistyka pacjentów z tętniakiem mózgu i krwotokiem pod-

pajęczynówkowym (SAH) powstałym po jego pęknięciu. Badania obejmowały cztery etapy: I – ocenę zmian okulistycznych u pacjentów z niepękniętym tętniakiem mózgu, II – ocenę wczesnych zmian w narządzie wzroku po pęknięciu tętniaka mózgu i rozwoju krwotoku podpajęczynówkowego, III – ocenę ewolucji wczesnych zmian okulistycznych na dnie oka w okresie od ich powstania do 6. miesiąca od rozwoju SAH, IV – ocenę późnych powikłań okulistycznych u pacjentów z krwotokiem podpajęczynówkowym, u których zaopatrzone pęknięty tętniak drogą klipsowania lub embolizacji.

Na podstawie przeprowadzonych badań autorka wysunęła następujące wnioski:

1. Wśród objawów świadczących o obecności tętniaka mózgu istotną rolę odgrywają zaburzenia ze strony narządu wzroku, które stwierdza się u 15% badanych.
2. W momencie pęknięcia tętniaka i rozwoju SAH u ponad 40% pacjentów rozwijają się zmiany krwotoczno-obrzękowe na dnie oka.
3. Występowanie wczesnych powikłań na dnie oka jest znacząco częstsze u pacjentów, którzy w momencie SAH stracili przytomność, byli w złym stanie klinicznym, cierpieli na nadciśnienie tętnicze, u osób starszych, u osób z dużym tętniakiem oraz tych, u których masywność krwawienia była bardzo duża.
4. U większości pacjentów, z wyjątkiem tych z zespołem Tersona, dochodzi do całkowitego cofnięcia się zmian krwotocznych na dnie oka w okresie 1–3 miesięcy po incydencie SAH.
5. Późnym objawem okulistycznym po przebytych SAH są ubytki w polu widzenia oraz zaburzenia w badaniu wzrokowych potencjałów wywołanych.
6. Powikłania okulistyczne obserwowane kilka lat po SAH mają charakter trwałe i występują u ponad 50% pacjentów, którzy mieli zaopatrywany pęknięty tętniak drogą klipsowania lub embolizacji.
7. Charakter zmian okulistycznych wskazuje na uszkodzenie początkowego odcinka drogi wzrokowej, czyli nerwów wzrokowych i skrzyżowania wzrokowego, i koreluje z ciężkością stanu klinicznego pacjentów oraz dużą masywnością samego krwotoku.
8. W patomechanizmie trwałego uszkodzenia drogi wzrokowej u pacjentów z SAH należy brać pod uwagę skurcz nacyniowy i jego następstwa oraz – w mniejszym stopniu – możliwość mechanicznego uszkodzenia nerwów wzrokowych czy skrzyżowania podczas manipulacji neurochirurgicznych.

Dnia 26 marca 2015 roku na Wydziale Lekarskim z Oddziałem Lekarsko-Dentystycznym w Zabrze Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach dr n. med. Anna Roszkowska otrzymała tytuł doktora habilitowanego. Habilitantka pracuje w Klinice Okulistycznej w Szpitalu Klinicznym Uniwersytetu w Mesynie. Rozprawę habilitacyjną zwaną obec-

nie osiągnięciem naukowym, pt. *Zmiany czynnościowo-morfologiczne w wybranych schorzeniach rogówki*, stanowiło 6 jednotematycznych publikacji. Za proces zwyrodnieniowy uważa się postępujące niszczenie tkanki lub narządu, wcześniej prawidłowego, któremu może towarzyszyć utrata funkcjonalności. W przeciwieństwie do dystrofii zwyrodnienia nie są dziedziczne i mogą występować jednostronnie. Charakteryzuje je późny początek, mogą się pojawić w trakcie miejscowych procesów chorobowych lub być wynikiem chorób ogólnych czy procesów starzenia się tkanek.

W prezentowanym dorobku dwie prace były poświęcone zmianom czynnościowym i morfologicznym śródbłonna oraz zmianom unerwienia rogówki związanym z wiekiem. Oryginalne w tych pracach są badanie rozkładu topograficznego ww. parametrów oraz analiza zmian zachodzących z wiekiem zarówno w części centralnej, jak i obwodowej. Pozostałe cztery prace dotyczyły zwyrodnienia guzkowego Salzmanna (SND) charakteryzującego się białoszarymi guzkami utworzonymi z gęstej tkanki łącznej ze zwyrodnieniem szklistym, umiejscowionymi głównie w obwodowej części rogówki. To schorzenie może się pojawić wskutek nawracających lub przewlekłych stanów zapalnych rogówki czy też zabiegów chirurgicznych. Zaburzenia ostrości wzroku zależą od stopnia zaawansowania choroby. W stanach zaawansowanych sąsiadujące ze sobą guzki mogą się łączyć, deformując w znaczny sposób powierzchnię rogówki, a w konsekwencji powodować istotne upośledzenie widzenia, światłowstręt, poczucie dyskomfortu, a nawet ciała obcego pod powiekami. Diagnoza SND jest dokonywana na podstawie obserwacji w lampie szczelinowej, niemniej jednak dodatkowe badania obrazowe wnoszą cenne informacje o zaburzeniach czynnościowych i morfologicznych rogówki. Leczenie jest zależne od objawów choroby i jej zaawansowania, a w konsekwencji od stopnia upośledzenia ostrości wzroku. Zaawansowane przypadki są leczone chirurgicznie.

Recenzentami tej pracy habilitacyjnej byli profesorowie Jerzy Szaflik i Danuta Karczewicz oraz dr hab. n. med. Mariusz Nowak. Przewodniczącą komisji habilitacyjnej była prof. Bożena Romanowska-Dixon, sekretarzem – dr hab. n. med. Grażyna Lisowska, a członkami – profesor Krystyna Raczyńska i profesor Krzysztof Strojek.

Wszystkim Paniom gratuluję i życzę dalszej owocnej pracy naukowej oraz szczęścia w życiu osobistym.

W Klinice Okulistyki i Rehabilitacji Wzrokowej Uniwersytetu Medycznego w Łodzi w czerwcu 2014 roku stopień doktora nauk medycznych uzyskała lek. Anna Wiśniewska na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *Ocena ilościowa i jakościowa filmu łzowego u chorych po różnych typach keratoplastyk* – promotorem był prof. Piotr Jurowski.

W Oddziale Okulistycznym Szpitala im. Karola Jonschera w Łodzi w październiku 2014 stopień doktora nauk medycznych uzyskała lek. Karolina Dulczewska-Cichecka na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *Technika odwróconego płatka błony granicznej wewnętrznej – nowe wskazania i modyfikacje*. Promotorem była dr hab. n. med. Zofia Michalewska.

W Klinice Okulistyki USK im. Norberta Barlickiego w Łodzi w czerwcu 2014 roku stopień doktora nauk medycznych uzyskała: lek. Marta Owidzka na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *Zastosowanie kontrastometrii w wybranych jednostkach chorobowych* – promotor prof. Wojciech Omulecki, oraz lek. Maria Orczykowska na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *Ocena wyników badań funkcji mięśni gałki ocznej z użyciem dynamicznego rezonansu magnetycznego u pacjentów z zezem* – promotor prof. Anna Broniarczyk-Loba.

Na Uniwersytecie Medycznym w Lublinie w listopadzie 2014 roku stopień doktora nauk medycznych uzyskała lek. Małgorzata Ozimek na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *Zmiany immunoreaktywności homocysteiny w przebiegu neurodegeneracji siatkówki* – promotor prof. Robert Rejdak. W lutym 2014 roku natomiast stopień doktora nauk medycznych uzyskała lek. Aneta Lewicka-Chomont na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *Wyniki zastosowania terapii łączonej farmakochirurgicznej w leczeniu wysiękowej postaci zwyrodnienia plamki związanej z wiekiem* – promotor prof. Robert Rejdak.

W Katedrze i Klinice Okulistyki II Wydziału Lekarskiego Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego w styczniu 2015 roku stopień doktora nauk medycznych otrzymały: lek. Karina Broniek-Kowalik na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *Ocena zmian w narządzie wzroku i drodze wzrokowej u pacjentów z rozpoznaną chorobą Wilsona* – promotor prof. Jacek P. Szaflik, i lek. Joanna Major na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *Skuteczność leków immunosupresyjnych w zapobieganiu odrzucania przeszczepu rogówki w grupach pacjentów wysokiego ryzyka i jako terapii ratunkowej u pacjentów w stadium ostrego odrzucania przeszczepu* – promotor prof. Jacek P. Szaflik.

W Katedrze i Klinice Okulistyki PUM w Szczecinie w styczniu 2015 roku stopień doktora nauk medycznych uzyskała lek. Monika Dzieciolowska na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *Zastosowanie optycznej koherentnej tomografii w obrazowaniu struktur siatkówki w oczach z krótkowzrocznością* – promotor prof. Danuta Karczewicz. Moje gratulacje.

W dniach 5–7 marca 2015 roku w Wiśle odbyło się VII Międzynarodowe Sympozjum *Postępy w diagnostyce i terapii schorzeń rogówki*, organizatorem sympozjum był Kliniczny Oddział Okulistyki Wydziału Lekarskiego z Oddziałem Lekarsko-Dentystycznym w Zabrze Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach oraz Oddział Okulistyczny Okręgowego Szpitala Kolejowego w Katowicach. Spotkania plenarne odbyły się w ramach 11 sesji plenarnych, sesji plakatowej oraz 3 sesji satelitarnych. Wśród wykładowców było wielu znanych gości zagranicznych – m.in. profesorowie Ingeborg Stalmans, Laszlo Modis, Bertold Seitz, Philippe Kestelyn i John Dart.

Tematyka zjazdu dotyczyła chorób powierzchni oka, zespołu suchego oka, przeszczepów rogówki u dorosłych i dzieci,

leczenia stożka rogówki oraz chirurgii refrakcyjnej. Nowością była sesja dotycząca oczodołu, na której przedstawiono prace nt. orbitopatii Gravesa, pierwotnego protezowania oczodołu i endoskopowych operacji w zakresie oczodołu. Ciekawy był referat prof. J. Paula Banga z Londynu na temat kształtowania orbitopatii tarczycowej w eksperymentalnym modelu choroby Gravesa-Basedowa. Podziękowania dla Pana profesora Wylegały i współpracowników za zorganizowanie kolejnego bardzo interesującego sympozjum.

W dniu 08.05.2015 roku odbył się w Paryżu Europejski Egzamin z okulistyki EBO. Do egzaminu przystąpiło 11 kandydatów z Polski – egzamin zdało 10. Tytuł FEBO (Fellow of the European Board of Ophthalmology) uzyskali lekarze: Justyna Oleszczuk, Katarzyna Chwiejczak, Agnieszka Plonecka-Rodzoch, Emilia Borcz, Dawid Kulec, Małgorzata Ozimek, Martyna Pieniażek, Urszula Stachowska, Magdalena Lasek-Górska, Nestoros Nestor. Egzaminatorami z Polski byli: prof. Jacek P. Szafflik, prof. Jerzy Mackiewicz, dr hab. Marcin Stopa, dr hab. Anna Machalińska. Wszystkim gratuluję.

Oto jak przedstawiały się wyniki egzaminu testowego wchodzącego w skład Państwowego Egzaminu Specjalizacyjnego z okulistyki.

W sesji jesiennej 2014 roku do egzaminu testowego przystąpiło 57 lekarzy, nie zdało go 47,4%.

W sesji wiosennej 2015 roku egzamin wypadł znacznie lepiej – przystąpiło do niego 81 lekarzy, nie zdało 16,1%.

W dniach 18–20 czerwca 2015 roku w Poznaniu odbył się XLVI Zjazd Okulistów Polskich. Organizatorem był Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Okulistycznego. Przewodniczącym Komitetu Naukowego i Organizacyjnego był prof. Jarosław Kocięcki.

W ramach zjazdu odbyły się sympozja trzech sekcji okulistycznych PTO: sekcji Siatkówkowej, sekcji Zapobiegania Ślepoty, sekcji Rogówki, Powierzchni Oka i Soczewek Kontaktowych.

Obrady odbywały się w Centrum Kongresowym Międzynarodowych Targów Poznańskich. Program naukowy zjazdu był niezwykle bogaty. Wygłoszono 230 referatów, a 68 prac przedstawiono w formie plakatów.

Tematy wszystkich prac poruszały aktualne problemy okulistyczne, odzwierciedlały współczesne kierunki badań w oku-

listyce polskiej. Dotyczyły chorób siatkówki, zapaleń błony naczyniowej, chirurgii witreoretinalnej, chorób i przeszczepów rogówki, zaburzeń powierzchni oka i przeszczepów rogówki. Prace miały dużą wartość poznawczą i szkoleniową.

Z zainteresowaniem wysłuchałam 11 referatów wygłoszonych przez młodych okulistów w sesji Młodych Okulistów. Były bardzo interesujące, dobrze opracowane i wygłoszone, a niektóre z nich można uznać za nowatorskie. Należy się cieszyć, że rośnie pokolenie młodych naukowców.

Była też sesja Międzynarodowa, w której naukowcy z Chin, USA, Hiszpanii, Irlandii, Niemiec zapoznali nas z wynikami własnych badań, dzieląc się doświadczeniami z zakresów: okołodołkowego peelingu błony granicznej wewnętrznej, postępowania w przypadkach urazów rogówki, fakoemulsyfikacji u chorych na choroby śródbłonna rogówki, leczenia pierwotnego przedarcioowego odwarstwienia siatkówki, leczenia zapaleń gałki ocznej, chirurgii refrakcyjnej, nowych sposobów leczenia cukrzycowego obrzęku płamki i badań nad poliploidalną naczyniówkową waskulopatią.

Referaty wygłoszone w sesji Pielęgniarskiej miały dużą wartość szkoleniową, na pewno okażą się bardzo przydatne w praktyce pielęgniarskiej. Dobrze by było zatem, aby ukazały się w czasopiśmie „Wiadomości w czepku” lub „Pielęgniarka i położna”, wówczas mogłyby się z nimi zapoznać pielęgniarki, które nie mogły uczestniczyć w zjeździe.

Program naukowy obejmował 13 kursów edukacyjnych o tematyce praktycznych zagadnień z zakresu okulistyki oraz 4 kursy przygotowane przez firmy farmaceutyczne. Na uwagę zasługuje ciekawa wystawa sprzętu okulistycznego i leków przygotowana przez 50 branżowych firm. O tym, jak dużym zainteresowaniem cieszył się Zjazd, świadczy liczba ponad 1500 uczestników. Organizatorzy zadbali nie tylko o naukową stronę zjazdu, lecz również o towarzyską.

19 czerwca wieczorem na terenie Targów Poznańskich odbyła się kolacja koleżeńska. Główną atrakcją zjazdu był występ Sylwii Grzeszczak. Miło było patrzeć, jak okuliści bawili się przy muzyce zespołów Chromatica i Żuki.

Na zjeździe mieliśmy okazję do wzajemnej wymiany doświadczeń, zgłębienia naszej wiedzy okulistycznej oraz nawiązania współpracy między ośrodkami naukowymi. Profesorowi Jarosławowi Kocięckiemu, a także Koleżankom i Kolegom z komitetu organizacyjnego dziękuję za zorganizowanie zjazdu o tak wysokim poziomie naukowym.

Danuta Karczewicz

XLVI Zjazd Okulistów Polskich 18–20 czerwca 2015 Poznań – materiał ilustracyjny

